

Bruxelles, 24.7.2013.
COM(2013) 542 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Prema konkurentnijem i učinkovitijem sektoru obrane i sigurnosti

{SWD(2013) 279 final}

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA

Prema konkurentnijem i učinkovitijem sektoru obrane i sigurnosti

„Svijetu je potrebna Europa koja je sposobna rasporediti vojne misije koje bi pomogle pri stabilizaciji stanja na kriznim područjima.... Moramo ojačati svoju Zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku (ZVSP) i zajednički pristup pitanjima obrane jer smo zajedno dovoljno moćni i veliki da svijet pretvorimo u pravednije mjesto koje će se temeljiti na pravilima i ljudskim pravima.”

Predsjednik Barroso, Govor o stanju Unije, rujan 2012.

„Vijeće ponovno poziva na održavanje i daljnji razvoj vojnih sposobnosti za potporu ZSOP-u i njegovo unaprjeđenje. One su temeljne sposobnosti koje EU-u omogućuju da djeluje kao pružatelj sigurnosti u kontekstu šireg, sveobuhvatnijeg pristupa (i) potrebe za snažnom i manje podijeljenom europskom obrambenom industrijom da bi se održale i unaprijedile vojne sposobnosti Europe i autonomno djelovanje EU-a”.

Vijeće za vanjske poslove, 19. studenoga 2012., Zaključci

1. DOPRINOS EUROPSKE KOMISIJE JAČANJU EUROPSKOG SEKTORA OBRANE I SIGURNOSTI

Ova se Komunikacija temelji na radu Radne skupine Komisije za pitanja obrane osnovane 2011. s ciljem jačanja sektora obrane pokretanjem svih odgovarajućih politika EU-a. ESVD i EDA u potpunosti su uključene u rad Radne skupine i pripremu ove Komunikacije.

1.1. Uvod

Strateško i geopolitičko okruženje brzo se i neprestano razvija. Svjetska ravnoteža moći prebacuje se kao posljedica nastajanja novih težišta i preusmjerenja strateškog fokusa Sjedinjenih Država prema Aziji. U takvoj situaciji Europa mora preuzeti veće odgovornosti za svoju sigurnost unutar vlastitih granica i u inozemstvu. Kako bi učinio sve u svojoj moći, EU mora razviti pouzdanu Zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku (ZSOP). Taj napredak mora biti posve u skladu s NATO-om i njegovim načelima.

Izazovi u pogledu sigurnosti s kojima se danas suočavamo brojni su, složeni i međusobno povezani te ih je teško predvidjeti: pojaviti se mogu regionalne krize i izazvati nasilje, može doći do pojave novih tehnologija, a s njima i novih točaka ranjivosti i prijetnji, dok promjene u okolišu i oskudica prirodnih izvora mogu izazvati političke i vojne sukobe. Istovremeno, mnoge prijetnje i rizici lako se šire preko nacionalnih granica i tradicionalnu podjelu između unutarnje i vanjske sigurnosti čine manje jasnom.

Navedeni se sigurnosni izazovi mogu rješavati samo u okviru sveobuhvatnog pristupa koji ujedinjuje različite politike i instrumente, kratkoročne i dugoročne mjere. Taj se pristup mora temeljiti na brojnim civilnim i vojnim sposobnostima. Sve je manje vjerojatno da će države članice same moći podnijeti taj teret.

To vrijedi prije svega za obranu jer je nova oprema često tehnološki složena i skupa. Danas su države članice suočene s poteškoćama povezanim s primjerenim opremanjem svojih oružanih snaga. Tijekom nedavnih operacija u Libiji pokazalo se da postoje znatni nedostaci u ključnim vojnim sposobnostima Europe.

Kriza povezana s javnom potrošnjom uzrokuje smanjenje proračunskih sredstava za obranu što pogoršava situaciju posebno zato što ta smanjenja nisu usklađena i ne provode se u odnosu na zajedničke strateške ciljeve. Od 2001. do 2010. potrošnja EU-a za obranu smanjila se s 251 milijarde EUR na 194 milijarde EUR. Navedeni proračunski rezovi također imaju ozbiljan učinak na industrije koje razvijaju opremu za naše oružane snage zbog smanjenja postojećih i planiranih programa. Rezovi posebno utječu na ulaganje u istraživanje i razvoj obrane, što je presudno za razvoj budućih sposobnosti. Između 2005. i 2010. europski proračun za istraživanje i razvoj smanjen je na 9 milijardi eura, što je smanjenje od 14 %; Sjedinjene Države na istraživanje i razvoj obrane troše sedam puta više od svih 27 država članica EU-a zajedno.

Smanjuju se proračuni za obranu, dok se troškovi modernih sposobnosti povećavaju. Navedena povećanja troškova posljedica su dugoročnog trenda sve veće tehnološke složenosti obrambene opreme, ali i smanjenja obujma proizvodnje zbog reorganizacije i smanjenja broja europskih oružanih snaga od završetka Hladnog rata. Ti će čimbenici i dalje utjecati na obrambena tržišta u Europi bez obzira na proračune.

Takvo stanje utječe na industriju koja ima presudnu ulogu u širem europskom gospodarstvu. S prometom od 96 milijardi EUR samo u 2012. ona čini njezin glavni industrijski sektor koji stvara inovacije te je usmjerena na visoki inženjering i tehnologije. Njezina najnovija istraživanja imala su važne neizravne posljedice u drugim sektorima poput elektronike, svemirske industrije i civilnog zrakoplovstva te su osigurala razvoj i tisuće radnih mjesta za visokokvalificirane radnike. Obrambena industrija u Europi izravno zapošljava približno 400 000 osoba, a neizravno osigurava dodatnih 960 000 radnih mjesta. Stoga je taj sektor važno zadržati ako Europa želi ostati vodeće svjetsko središte proizvodnje i inovacija. Zbog toga je jačanje konkurentnosti obrambene industrije ključan dio strategije Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast.

Istovremeno, važnost ove industrije ne može se mjeriti samo kroz radna mjesta i promet. Europska obrambena tehnološka i industrijska baza (EDTIB) predstavlja ključni element sposobnosti Europe da osigura sigurnost svojih građana i zaštiti svoje vrijednosti i interese. Europa mora biti sposobna preuzeti svoje odgovornosti za vlastitu sigurnost i za međunarodni mir i stabilnost u općenitom smislu. To zahtijeva određeni stupanj strateške autonomije: kako bi bila vjerodostojan i pouzdan partner, Europa mora biti sposobna odlučiti i djelovati a da pritom ne ovisi o sposobnostima treće strane. Sigurnost opskrbe, pristup ključnim tehnologijama i operativni suverenitet stoga su od presudne važnosti.

Trgovačka društva u području obrane trenutačno preživljavaju zahvaljujući koristima od ulaganja u istraživanje i razvoj i uspješno su zamijenila smanjenje nacionalnih narudžbi izvozom. Međutim, to se često događa pod cijenu prijenosa tehnologije, prava intelektualnog vlasništva i proizvodnje izvan EU-a. Zauzvrat ostavlja ozbiljne posljedice na dugoročnu konkurentnost EDTIB-a.

Problem sve manjih proračuna za obranu pogoršava trajna podjela europskih tržišta koja dovodi do nepotrebnog preklapanja sposobnosti, organizacija i rashoda. Suradnja i konkurencija na razini čitavog EU-a i dalje ostaje izuzetak, s više od 80 % ulaganja u

obrambenu opremu potrošenih na nacionalnoj razini. Kao posljedica toga Europi prijete gubitak stručnog znanja od presudne važnosti i autonomije u ključnim područjima sposobnosti.

Navedeno stanje zahtijeva preusmjeravanje prioriteta. Ako nije dostupno više sredstava, tada se ta sredstva trebaju pametnije upotrebljavati. U tom smislu postoji znatan manevarski prostor. Bez obzira na rezove, države članice EU-a su u 2011. zajedno potrošile više na obranu od Kine, Rusije i Japana zajedno¹. Stoga je proračunska ograničenja potrebno nadomjestiti većom razinom suradnje i učinkovitijim korištenjem izvora. To se može postići podupiranjem klastera, specijalizacijom uloga, zajedničkim istraživanjem i nabavom, novim i dinamičnijim pristupom civilno-vojnim sinergijama i boljom tržišnom integracijom.

1.2. Strategija Komisije

Obrana je i dalje središte nacionalnog suvereniteta i odluke o vojnim sposobnostima ostaju na državama članicama. Međutim, EU tomu može dati veliki doprinos. EU raspolaže politikama i instrumentima za provođenje strukturne promjene i najbolji je okvir na temelju kojeg države članice zajednički mogu održati primjerenu razinu strateške autonomije. Budući da države članice zajedno imaju približno 1,6 milijuna vojnika i godišnja proračunska sredstva za obranu od 194 milijarde EUR, EU ima mogućnost biti strateški akter na međunarodnoj razini, u skladu sa svojim vrijednostima.

Europsko vijeće je stoga u svojim zaključcima od 14. prosinca 2012. pozvalo „... visoku predstavnicu, posebno putem Europske službe za vanjsko djelovanje i Europske obrambene agencije, i Komisiju, (...) da izrade dodatne prijedloge i mjere s ciljem jačanja ZSOP-a i bolje dostupnosti potrebnih civilnih i vojnih sposobnosti...”.

Krajnji je cilj ojačati europsku obranu da bi se mogla nositi s izazovima 21. stoljeća. Države članice provodit će mnoge potrebne reforme. Misija je Europske obrambene agencije (EDA) podržati ih u njihovim naporima da poboljšaju obrambene sposobnosti Unije za ZSOP. Komisija također može dati značajan doprinos s čim je već započela. Kako je naglasio Predsjednik Barroso: „Zadaća je Komisije uspostaviti jedinstveno obrambeno tržište i na tome radimo. Koristimo nadležnosti koje imamo na temelju Ugovora s ciljem razvoja europske obrambene industrijske baze.”

S tim ciljevima na umu, Komisija je predložila dvije direktive o javnoj nabavi osjetljive prirode (2009/81) i transferima (2009/43) u području obrane i sigurnosti koje danas čine temelj europskog obrambenog tržišta. Štoviše, Komisija je izradila industrijske politike i posebne programe za istraživanje i inovacije u pogledu sigurnosti i svemira. Komisija je razvila i politike i instrumente kojima se podupire unutarnja i vanjska sigurnost u područjima poput zaštite vanjskih granica, pomorskog nadzora, civilne zaštite ili upravljanja krizama koji imaju brojne tehnološke, industrijske, konceptualne i operativne sličnosti i poveznice s obranom.

Ovom se Komunikacijom ta pravna stečevina objedinjuje i dalje razvija u okviru nadležnosti Komisije u skladu s Ugovorom iz Lisabona. Njome se posebno pokušavaju iskoristiti moguće sinergije i interakcije od zajedničke koristi što proizlaze iz sve manje jasne podjele između obrane i sigurnosti te civilnih i vojnih pitanja.

¹ Podaci SIPRI-ja

Kako bi ostvarila te ciljeve, Komisija namjerava poduzeti sljedeće mjere:

- dodatno proširiti unutarnje tržište u pogledu obrane i sigurnosti. To najprije znači osigurati potpunu primjenu dviju postojećih direktiva. Na temelju navedene pravne stečevine Komisija će se pozabaviti i pitanjima tržišnih poremećaja i pridonijeti poboljšanju sigurnosti opskrbe među državama članicama;
- jačati konkurentnost EDTIB-a. U tu će svrhu Komisija razviti obrambenu industrijsku politiku utemeljenu na dva ključna elementa:
 - potpori za konkurentnost – uključujući razvoj „hibridnih standarda” kako bi se ostvarila korist za tržišta sigurnosti i obrane te ispitivanje načina razvijanja europskog certifikacijskog sustava za vojnu plovidbenost;
 - potpori malim i srednjim poduzećima – uključujući razvoj europskog strateškog partnerstva klastera (*European Strategic Cluster Partnership* – ESCP) radi povezivanja s ostalim klasterima i potpore malim i srednjim poduzećima povezanim s obranom radi suočavanja sa svjetskom konkurencijom.
- iskoristiti civilno-vojne sinergije u najvećoj mogućoj mjeri da bi se osiguralo najučinkovitije korištenje izvora europskih poreznih obveznika, posebno na sljedeće načine:
 - usmjeravajući svoje napore na moguće međusobno dopunjavanje civilnih i vojnih istraživanja i potencijal dvojne namjene svemira;
 - potporom oružanim snagama u smanjenju potrošnje energije, doprinoseći time cilju „20/20/20” Unije.
- osim toga, Komisija predlaže mjere za istraživanje novih pristupa, čime potiče stratešku raspravu u Europi i priprema temelj za veću i dublju europsku suradnju. To prije svega čini na sljedeće načine:
 - ocjenjujući kakve su mogućnosti za sposobnosti dvojne namjene u vlasništvu EU-a, koje u određenim područjima sigurnosti mogu dopunjavati nacionalne sposobnosti i postati učinkoviti i isplativi multiplikatori snaga;
 - razmatrajući pokretanje pripremne radnje za istraživanja povezana s ZSOP-om s naglaskom na ona područja u kojima su obrambene sposobnosti EU-a najpotrebnije.

Komisija poziva šefove država i vlada da na Europskom vijeću u prosincu 2013. rasprave o ovoj Komunikaciji i izvješću visoke predstavnice Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku.

Akcijski plan²

2. JAČANJE UNUTARNJEG TRŽIŠTA ZA OBRANU

2.1. Osigurati tržišnu učinkovitost

- Budući da je Direktiva 2009/81 o nabavi u području obrane i sigurnosti prenesena u zakonodavstvo svih država članica, postavljena je regulatorna okosnica europskog obrambenog tržišta. Prvi se put u ovom sektoru primjenjuju posebna pravila unutarnjeg tržišta kako bi se poboljšalo pošteno natjecanje na razini EU-a. Međutim, obrana ostaje posebno tržište s dugom tradicijom nacionalne podjele. Komisija će stoga poduzeti posebne mjere kako bi osigurala ispravnu primjenu Direktive i ispunjenje njezina cilja.

Mjera:

- *Komisija će pratiti otvorenost obrambenih tržišta država članica i putem baze podataka EU-a (Tenders Electronic Daily - TED) i ostalih specijaliziranih izvora redovito ocjenjivati primjenu novih pravila o nabavi te će svoje aktivnosti praćenja tržišta koordinirati s aktivnostima EDA-e radi iskorištavanja potencijalnih sinergija i izbjegavanja nepotrebnih dvostrukih napora.*

U vrijeme proračunskih ograničenja, posebno je važno učinkovito trošiti financijska sredstva. Udruživanje potražnje učinkovit je način postizanja tog cilja. Direktiva sadrži posebne odredbe o središnjim tijelima za nabavu koje državama članicama omogućuju korištenje novih pravila i za zajedničku nabavu, na primjer putem EDA-e. Države članice trebale bi koristiti ovaj alat što je više moguće kako bi maksimizirale ekonomiju razmjera i u potpunosti iskoristile suradnju diljem EU-a.

Određeni su ugovori isključeni iz područja primjene Direktive jer primjena njezinih pravila ne bi bila primjerena. To se posebno odnosi na programe suradnje koji predstavljaju učinkovito sredstvo poticanja konsolidacije tržište i konkurentnosti.

Međutim, ostala posebna izuzeća, i to ona vezana uz prodaju između vlada i dodjeljivanje ugovora regulirano međunarodnim pravilima, mogla bi se tumačiti na način koji umanjuje ispravnu primjenu Direktive. To bi moglo ugroziti ravnopravne tržišne uvjete na unutarnjem tržištu. Komisija će, stoga, osigurati precizno tumačenje tih izuzeća i spriječiti njihovu zloupotrebu radi zaobilaznje Direktive.

Mjera:

- *Komisija će razjasniti ograničenja određenih izuzeća. U tu će svrhu, nakon savjetovanja s državama članicama, osigurati posebne smjernice, posebno vezano uz prodaju između vlada i međunarodne ugovore.*

² Svaka mjera predviđena ovim Akcijskim planom koherentna je i usklađena s odgovarajućim financijskim instrumentima uspostavljenima u okviru Višegodišnjeg financijskog okvira.

2.2. Riješiti pitanja tržišnih poremećaja

S ciljem daljnjeg razvoja unutarnjeg tržišta za obranu i uspostave ravnopravnih tržišnih uvjeta za sve europske dobavljače, Komisija će riješiti pitanja stalnih nepoštenih i diskriminirajućih praksi i tržišnih poremećaja. Komisija će posebno pokrenuti svoje politike protiv kompenzacija, odnosno gospodarskih naknada potrebnih za kupovinu vezanu uz obranu od nenacionalnih dobavljača. Zahtjevi vezani uz kompenzacije diskriminirajuće su mjere koju su suprotne načelima Ugovora o EU-u i učinkovitim metodama nabave. One, stoga, ne mogu biti dio unutarnjeg tržišta za obranu.

Mjera:

- *Komisija će osigurati brzo ukidanje kompenzacija. Od usvajanja Direktive o nabavi u području obrane, sve države članice povukle su ili revidirale svoja nacionalna zakonodavstva u pogledu kompenzacija. Komisija će provjeriti jesu li te revizije u skladu s pravom EU-a. Također će omogućiti da navedene promjene pravnog okvira dovedu do učinkovite promjene prakse vezane uz nabavu u državama članicama.*

Komisija je široko primijenila pravila o kontroli spajanja na sektor obrane. Navedeni su slučajevi Komisiji omogućili da jamči učinkovitu kontrolu natjecanja, time doprinijevši unaprijeđenom funkcioniranju tržišta za obranu. Što se tiče državnih potpora, i u skladu s Komunikacijom o modernizaciji politike državnih potpora, javna potrošnja trebala bi biti učinkovitija i bolje usmjerena. U tom smislu kontrola državnih potpora ima značajnu ulogu u obrani i jačanju unutarnjeg tržišta, i u sektoru obrane.

Države članice obvezne su, na temelju Ugovora, obavješćivati Komisiju o svim mjerama državnih potpora, uključujući potporu u isključivo vojnom sektoru. Mogu odstupati od navedene obveze samo ako mogu dokazati da je neobavješćivanje potrebno zbog razloga od ključnih sigurnosnih interesa na temelju članka 346. UFEU-a. Stoga, ako se država članica namjerava osloniti na članak 346., mora biti sposobna pokazati da su konkretne mjere u vojnom sektoru potrebne i razmjerne za zaštitu njihovih ključnih sigurnosnih interesa i da ne prelaze granice onoga što je strogo potrebno u navedenu svrhu. Obveza iznošenja dokaza da su navedeni uvjeti ispunjeni pripada državama članicama.

Mjera:

- *Komisija će osigurati ispunjenje svih potrebnih uvjeta kod pozivanja na članak 346. UFEU-a radi opravdanja mjera državnih potpora.*

2.3.

Sigurnost opskrbe ključna je za funkcioniranje unutarnjeg tržišta za obranu i europeizaciju industrijskih lanaca opskrbe. Većina problema vezanih uz sigurnost opskrbe odgovornost su država članica. Međutim, Komisija može razviti instrumente koji omogućuju državama članicama da unaprijede sigurnost opskrbe među njima. Direktiva 2009/43 o prijenosima unutar EU-a jedan je takav instrument, jer uvodi novi sustav licenciranja koji omogućuje kretanje obrambenih proizvoda unutar unutarnjeg tržišta. Države članice trebale bi sada u potpunosti iskoristiti mogućnosti te Direktive kako bi poboljšale sigurnost opskrbe unutar Unije.

Mjere:

- *Komisija će, zajedno s EDA-om, pokrenuti savjetodavni postupak usmjeren ka uspostavi političke obveze država članica za međusobno jamčenje ugovorene ili dogovorene opskrbe obrambene robe, materijala ili usluga za krajnju upotrebu od strane oružanih snaga država članica.*
- *Komisija će optimizirati režim prijenosa obrambenih proizvoda na sljedeće načine: a) podupiranjem državnih tijela u njihovim naporima da podignu svijest o tome unutar industrije; b) uspostavom središnjeg registra o općim licencama i promicanjem njihovog korištenja; i c) promicanjem najboljih praksi za upravljanje prijenosa unutar EU-a.*

Sigurnost opskrbe ovisi i o kontroli i vlasništvu ključnih industrijskih i tehnoloških sredstava. Nekoliko država članica ima nacionalne zakone povezane s kontrolom stranih ulaganja u obrambene industrije. Međutim, što su industrijski lanci opskrbe sve više međunarodni, to će promjena vlasništva jednog trgovačkog društva (i na nižoj razini) više utjecati na sigurnost opskrbe oružanih snaga i industrija ostalih država članica. To je također pitanje koje utječe na stupanj autonomije koji Europa ima i želi zadržati u području vojnih sposobnosti, kao i opće pitanje kontrole novih stranih ulaganja u tom sektoru. Za suočavanje s tim izazovom možda će biti potreban europski pristup.

Mjera:

- *Komisija će izdati Zelenu knjigu o kontroli obrambenih i osjetljivih sigurnosnih industrijskih sposobnosti. Savjetovat će se s dionicima o mogućim nedostacima trenutačnog sustava, uključujući moguću identifikaciju europskih sposobnosti, i istražiti mogućnosti uspostave sustava nadzora diljem EU-a, uključujući mehanizme obavješćivanja i savjetovanja između država članica.*

3. PROMICANJE KONKURENTNIJE OBRAMBENE INDUSTRIJE

Stvaranje jedinstvenog unutarnjeg tržišta za obranu zahtijeva ne samo čvrst pravni okvir nego i posebno sastavljenu europsku industrijsku politiku. Budućnost je EDTIB-a u većoj razini suradnje i regionalnoj specijalizaciji oko i između mreža izvrsnosti. Dodatno jačanje njihovih civilno-vojnih dimenzija može potaknuti više natjecanja i doprinijeti gospodarskom rastu i regionalnom razvoju. Štoviše, na sve više globaliziranom obrambenom tržištu od ključne je važnosti da europska obrambena trgovačka društva imaju zdravo poslovno okruženje u Europi kako bi poboljšala svoju konkurentnost diljem svijeta.

3.1. Standardizacija – razvoj temelja za obrambenu suradnju i konkurentnost

Većina je standarda koji se koriste u obrani EU-a civilna. U slučajevima kad su potrebne posebni obrambeni standardi, isti se razvijaju na nacionalnoj razini, sprječavajući suradnju i povećavajući troškove industrije. Stoga bi korištenje zajedničkih obrambenih standarda znatno unaprijedilo suradnju i interoperabilnost između europskih vojnih snaga i poboljšalo konkurentnost industrije Europe u tehnologijama u nastajanju.

Navedeno naglašava potrebu za stvaranjem poticaja za države članice s ciljem razvoja europskih civilno-vojnih standarda. Očito je da bi isti trebali ostati dobrovoljni i ne smije biti udvostručenja kod poslova NATO-a i ostalih odgovarajućih tijela vezanih uz standarde. Međutim, mnogo bi se više toga moglo napraviti kada bi se razvili standardi u slučajevima u kojima su utvrđene praznine i zajedničke potrebe. To se posebno odnosi na standarde vezane

uz tehnologije u nastajanju, poput sustava upravljanja zrakoplovima na daljinu (Remotely Piloted Aircraft Systems (RPAS)) i na uspostavljenim područjima, poput zaštite kampova, na kojima su tržišta nedovoljno razvijena, a postoji potencijal za poboljšanje konkurentnosti industrije.

Mjere:

- *Komisija će promicati razvoj „hibridnih standarda”, za proizvode koji mogu imati i vojne i civilne primjene. Komisija je već izdala zahtjev za standardizaciju za takav „hibridni standard” 2012. za sustav programski definiranih veza. Sljedeći kandidati za zahtjeve za standardizaciju mogli bi se baviti otkrivanjem i standardima za odabir uzoraka kemijske, biološke, radiološke i nuklearne obrane i eksploziva (CBRNE), RPAS-om, zahtjevima za plovidbenost, standardima za izmjenu podataka, enkripcijom i ostalim ključnim tehnologijama prijenosa podataka.*
- *Komisija će zajedno s EDA-om i europskim organizacijama za standardizaciju istražiti mogućnosti uspostave mehanizma za nacrt posebnih europskih standarda za vojne proizvode i primjene nakon dogovora s državama članicama. Glavna svrha ovog mehanizma bit će razvoj standarda radi ispunjavanja utvrđenih potreba, uz istovremeno postupanje s osjetljivim podacima na primjeren način.*
- *Komisija će zajedno s EDA-om istražiti nove načine promicanja postojećih alata za odabir standarda najboljih praksi kod nabave u području obrane.*

3.2. Promicanje zajedničkog pristupa certificiranju – smanjenje troškova i ubrzanje razvoja

Certificiranje je, kao i standardi, ključno za industrijsku konkurentnost i suradnju europske obrane. Nedostatak paneuropskog sustava certificiranja obrambenih proizvoda djeluje kao značajno usko grlo koje odgađa stavljanje proizvoda na tržište i znatno povećava troškove tijekom životnog vijeka proizvoda. Postoji potreba za boljim dogovorima u području certificiranja kako bi se određeni zadaci koji se trenutačno provode na nacionalnoj razini zajednički izvršavali.

Prema EDA-i, posebno vezano uz vojnu plovidbenost, navedeno povećava vrijeme razvoja za 50 % i troškove razvoja za 20 %. Štoviše, određivanje niza zajedničkih i usklađenih zahtjeva smanjuje troškove omogućavanjem međunacionalnog održavanja zrakoplova ili osposobljavanja osoblja koje radi na održavanju.

Streljivo je drugi primjer. Nedostatak zajedničkog certificiranja za streljivo lansirano s tla procjenjuje se kao trošak Europe od 1,5 milijarde EUR na godinu (od ukupno 7,5 milijardi EUR potrošenih na streljivo svake godine).

Mjera:

- *Nadovezujući se na civilno iskustvo EASA-e, njezino iskustvo dobiveno kroz certificiranje Airbusa A-400M (u njegovoj civilnoj konfiguraciji) i rad EDA-e u ovom području, Komisija će ocijeniti različite mogućnosti izvršavanja, u ime država članica, zadataka povezanih s prvotnom plovidbenosti vojnih proizvoda u područjima koje je utvrdila EDA.*

3.3. Sirovine – rješavanje rizika opskrbe za obrambenu industriju Europe

Razne sirovine, poput rijetkih zemnih elemenata, prijeko su potrebne u mnogim obrambenim primjenama, od RPAS-a do streljiva preciznog navođenja, od ciljanja laserom do satelitskih komunikacija. Čitav niz tih materijala podliježe rizicima povećane opskrbe, koji sprječavaju konkurentnost sektora obrane. Ključni element cjelokupne strategije EU-a vezane uz sirovine jest popis sirovina koje se smatraju presudnima za gospodarstvo EU-a. Trenutačan popis ključnih sirovina na razini EU-a trebao bi biti revidiran do kraja 2013. Iako se često radi o istim materijalima koji su važni za civilne i obrambene svrhe, postojat će jasna dodana vrijednost ako se u obzir uzme posebna važnost sirovina za europski sektor obrane.

Mjera:

- *Komisija će ispitati sirovine ključne za sektor obrane u kontekstu cjelokupne strategije EU-a vezane uz sirovine i pripremiti, ako bude potrebno, mjere ciljane politike.*

3.4. Mala i srednja poduzeća – osiguravanje središta obrambenih inovacija Europe

Direktive koje se odnose na nabavu i prijenose u području obrane malim i srednjim poduzećima nude nove mogućnosti sudjelovanja u uspostavi europskog obrambenog tržišta. To je posebno slučaj kod odredbi podugovaranja direktive o nabavi koja unaprjeđuje pristup lancima opskrbe nenacionalnih glavnih ugovaratelja. Države članice bi, stoga, trebale aktivno koristiti te odredbe radi promicanja mogućnosti za mala i srednja poduzeća.

Potrebni su daljnji koraci, posebno u području klastera. Njih često pokreće glavno trgovačko društvo koje radi s manjim trgovačkim društvima u lancu opskrbe. Štoviše, klasteri su često dio mreža izvrsnosti koje spajaju glavne ugovaratelje, mala i srednja poduzeća, istraživačke institute i ostale akademske sektore.

Klasteri su, stoga, posebno važni za mala i srednja poduzeća jer im omogućuju pristup zajedničkim objektima i nišama u kojima se mogu specijalizirati te suradnju s ostalim malim i srednjim poduzećima. U takvim klasterima trgovačka društva mogu kombinirati snage i resurse kako bi diversificirala svoju ponudu i stvorila nova tržišta i institucije znanja. Također mogu razviti nove civilne proizvode i primjene temeljene na tehnologijama i materijalima prvotno razvijenima za obrambene potrebe (npr. Internet, GPS) ili obrnuto, što je sve važniji trend.

Mjere:

- *Komisija će zajedno s industrijom, na temelju pristupa „odozdo prema gore”, istražiti kako uspostaviti Europsko strateško partnerstvo klastera namijenjeno podupiranju nastajanja novih vrijednosnih lanaca i rješavanju prepreka s kojima su, u okviru globalne konkurencije, suočena mala i srednja poduzeća iz područja obrane. U tom će kontekstu Komisija koristiti alate namijenjene podupiranju malih i srednjih poduzeća, uključujući program COSME, za potrebe malih i srednjih poduzeća iz područja obrane. U tu bi svrhu također trebalo razmotriti korištenje europskih strukturnih i investicijskih fondova. Taj će posao uključivati razjašnjavanje pravila prihvatljivosti za projekte dvojne namjene.*
- *Komisija će također koristiti Europsku poduzetničku mrežu (EEN) za usmjeravanje malih i srednjih poduzeća iz područja obrane prema umrežavanju i sklapanju partnerstava,*

internacionalizaciji njihovih aktivnosti, prijenosima tehnologije i poslovnim mogućnostima financiranja.

- *Komisija će promicati regionalno umrežavanje s ciljem integracije obrambenih industrijskih i istraživačkih sredstava u regionalne strategije pametne specijalizacije, posebno putem europske mreže regija iz područja obrane.*

3.5. Vještine – upravljanje promjenom i osiguravanje budućnosti

Obrambena industrija prolazi kroz značajnu promjenu kojoj se države članice i industrija moraju prilagoditi. Kako je Europsko vijeće navelo u prosincu 2008.: „restrukturiranje europske obrambene tehnološke i industrijske baze, posebno oko središta europske izvrsnosti, izbjegavanje udvostručavanja, kako bi se osigurala njezina ispravnost i konkurentnost, strateški je i gospodarski neminovna”.

Proces restrukturiranja uglavnom je odgovornost industrije, no Komisija, državne vlade i lokalne vlasti imaju komplementarnu ulogu. Komisija i države članice imaju na raspolaganju niz europskih alata koji promiču nove vještine i bave se učincima restrukturiranja. Njih bi trebalo primijeniti s jasnim razumijevanjem sposobnosti i tehnologija ključnih za industriju. Komisija će poticati države članice da koriste programe fleksibilnosti radne snage kako bi podržale poduzeća, uključujući dobavljače, koja su trenutačno suočena s padom potražnje za njihovim proizvodima te kako bi promicale anticipativan pristup restrukturiranju. U tom kontekstu, države članice mogu koristiti potporu koju mogu osigurati Europski socijalni fond (ESF) i, u određenim slučajevima masovnog viška, Europski fond za prilagodbe globalizaciji. Značajan temelj ovog posla bit će navođenje postojećih vještina i utvrđivanje vještina potrebnih u budućnosti, moguće na temelju Europskog vijeća za sektorske vještine za obranu pod vodstvom predstavnika sektora.

Mjere:

- *Komisija će promicati vještine utvrđene kao nužne za budućnost industrije, uključujući putem programa „Saveza sektorskih vještina” i „Saveza znanja” koji se trenutačno testiraju.*
- *Komisija će poticati korištenje ESF-a za ponovno osposobljavanje radnika i stjecanje novih vještina, posebno za projekte vezane uz potrebe za vještinama, usklađivanje vještina i iščekivanje promjene.*
- *Komisija će uzeti u obzir potencijal europskih strukovnih i investicijskih fondova radi podupiranja regija na koje je restrukturiranje obrambene industrije nepovoljno djelovalo, posebno kako bi pomogla radnicima da se prilagode novom stanju te kako bi promovirala gospodarsku prenamjenu.*

4. ISKORIŠTAVANJE POTENCIJALA DVOJNE NAMJENE ISTRAŽIVANJA I JAČANJE INOVACIJA

S obzirom na to da tehnologije mogu biti dvojne naravi, postoji rastući potencijal sinergija između civilnog i vojnog istraživanja. U tom kontekstu postoji stalna koordinacija između teme sigurnosti Sedmog okvirnog programa za istraživanje i tehnološki razvoj i europskih istraživačkih aktivnosti vezanih uz obranu. Dosadašnji je rad bio usmjeren na CBRNE, a

odnedavno se također bavi pitanjem kibernetičke obrane u kontekstu ZSOP-a i njegovih sinergija s kibernetičkom sigurnosti. Brojne aktivnosti u tom pogledu najavljene su u Strategiji EU-a o kibernetičkoj sigurnosti čija je namjena učiniti internetsko okruženje EU-a najsigurnijim na svijetu. Nadalje, zajedničko poduzeće SESAR pokrenulo je istraživačke aktivnosti u pogledu kibernetičke sigurnosti u području upravljanja zračnim prometom.

U okviru programa Horizon 2020, područja „Vodeći položaj u području omogućujućih i industrijskih tehnologija”, uključujući „Ključne omogućujuće tehnologije” (Key Enabling Technologies - KET) i „Sigurna društva” (društveni izazov), nude mogućnost tehnološkog napretka koji može potaknuti inovacije ne samo za civilne primjene nego također može imati potencijal dvojne namjene. Dok će aktivnosti vezane uz istraživanje i inovacije izvršene u okviru programa Horizon 2020 biti isključivo usmjerene na civilne primjene, Komisija će ocijeniti kako bi rezultati u tim područjima mogli biti korisni za obrambene i sigurnosne industrijske sposobnosti. Komisija također namjerava istražiti sinergije u razvoju primjena dvojne namjene s jasnom dimenzijom sigurnosti ili ostalih tehnologija dvojne namjene poput, na primjer, onih koje podržavaju umetanje civilnih RPAS-ova u europski zrakoplovni sustav radi izvršavanja unutar okvira zajedničkog poduzeća SESAR.

Istraživanje u području obrane znatno je utjecalo na ostale sektore, poput elektronike, svemira, civilnog zrakoplovstva i eksploatacije mora. Važno je zadržati takve učinke prelijevanja iz obrambenog na civilni svijet i pomoći istraživanju u području obrane da nastavi utjecati na civilne inovacije.

Komisija također vidi potencijalnu korist dodatnih mogućnosti za istraživanje povezano sa ZSOP-om izvan područja primjene programa Horizon 2020. To bi moglo poprimiti oblik pripremnog djelovanja u području obrambenih sposobnosti presudnih za operacije ZSOP-a koje zahtijevaju sinergiju s nacionalnim istraživačkim programima. Komisija će definirati sadržaj i načine zajedno s državama članicama, EEAS-om i EDA-om. Države bi članice, istovremeno, trebale održati primjerenu razinu financiranja istraživanja u području obrane te bi isto trebale činiti uz veću razinu suradnje.

Miere:

- *Komisija namjerava podržati program pretkomercijalne nabave kako bi se nabavili prototipovi. Prvi kandidati za navedeno mogli bi biti: otkrivanje CBRNE-a, RPAS i komunikacijska oprema temeljena na tehnologiji programski definiranih veza.*
- *Komisija će razmotriti mogućnost podupiranja istraživanja povezanih sa ZSOP-om, na primjer, putem pripreme radnje. Fokus bi bio na onim područjima u kojima su obrambene sposobnosti EU-a najpotrebnije, i zahtijevaju sinergiju s nacionalnim istraživačkim programima kad je to moguće.*

5. RAZVOJ SPOSOBNOSTI

Komisija već radi na potrebama za nevojnim sposobnostima koje podržavaju unutarnje i vanjske sigurnosne politike, poput civilne zaštite,³ kriznog upravljanja, kibernetičke sigurnosti, zaštite vanjskih granica i pomorskog nadzora. Dosad su te aktivnosti bile

³ U slučaju civilne zaštite, razvoj sposobnosti određen je prijedlogom Komisije vezano uz Odluku Europskog parlamenta i Vijeća o mehanizmu Unije za civilnu zaštitu (COM (2011.) 934 završna verzija

ograničene na sufinanciranje i koordinaciju sposobnosti država članica. Komisija namjerava otići korak dalje kako bi Europi osigurala puni raspon sigurnosnih sposobnosti koje su joj potrebne; kako bi se njima upravljalo na najučinkovitiji način i kako bi se osigurala interoperabilnost između nevojnih i vojnih sposobnosti u odgovarajućim područjima.

Mjere:

- *Komisija će nastaviti s unapređivanjem interoperabilnosti izmjene podataka između civilnih i obrambenih korisnika prema vodstvu Zajedničkog okruženja za izmjenu podataka iz područja pomorskog nadzora;*
- *Na temelju postojećih mreža EU-a, Komisija i države članice zajedno će istražiti uspostavu civilno-vojne skupine za suradnju u područjima a) tehnologija otkrivanja i b) metoda za suočavanje s improviziranim eksplozivnim napravama, lakim prijenosnim protuzračnim sustavima (MANPAD) i ostalim bitnim prijetnjama, poput onih u području nuklearno-biološko-kemijske obrane (CBRNE);*
- *Komisija će zajedno s EEAS-om raditi na zajedničkoj ocjeni potreba za sposobnostima dvojne namjene vezano uz politike EU-a o sigurnosti i obrani. Na temelju te ocjene, sastavit će prijedlog vezano uz to koje se potrebe za sposobnostima, ako postoje, mogu najbolje zadovoljiti sredstvima koje je Unija izravno kupila, koje posjeduje i kojima upravlja.*

6. SVEMIR I OBRANA

Većina svemirskih tehnologija, svemirske infrastrukture i svemirskih usluga služi civilnoj i obrambenoj svrsi. Međutim, suprotno svim nacijama koje imaju mogućnost putovanja u svemir, u EU-u ne postoji strukturna veza između civilnih i vojnih svemirskih aktivnosti. Posljedica su navedene podjele gospodarski i politički troškovi koje si Europa više ne može priuštiti. Europska zavisnost o dobavljačima iz trećih zemalja vezano uz određene ključne tehnologije koje često podliježu ograničenjima izvoza dodano pogoršava istu.

Iako neke svemirske sposobnosti moraju ostati pod isključivom državnom i/ili vojnom kontrolom, postoji čitav niz područja na kojima će povećane sinergije između civilnih i obrambenih aktivnosti smanjiti troškove i poboljšati učinkovitost.

6.1. Zaštita svemirske infrastrukture

Galileo i Copernicus vodeće su europske svemirske infrastrukture. Galileo pripada EU-u, a i Galileo i Copernicus podržat će ključne politike EU-a. Te su infrastrukture ključne jer čine okosnicu primjena i usluga koje su presudne za naše gospodarstvo, dobrobit i sigurnost naših građana. Navedene infrastrukture valja štititi.

Svemirski otpad postao je jedna od najozbiljnijih prijetnji održivosti naših svemirskih aktivnosti. Kako bi se smanjio rizik od sudara, potrebno je identificirati i nadzirati satelite i svemirski otpad. Navedena je aktivnost poznata kao nadzor i praćenje svemira (space surveillance and tracking - SST) i danas se uglavnom temelji na senzorima na tlu poput teleskopa i radara. Trenutačno na europskoj razini ne postoji mogućnost za SST; operateri satelita i lansiranja ovise o podacima Sjedinjenih Država vezano uz upozorenja o sudaru.

EU je spremna podržati nastajanje europske usluge SST-a izgrađene na mreži postojećih sredstava SST-a u vlasništvu država članica, moguće u okviru transatlantske perspektive. Navedene bi usluge trebale biti dostupne javnosti, komercijalnim, civilnim, vojnim operaterima i tijelima. To će zahtijevati obvezu država članica koje posjeduju odgovarajuća sredstva radi suradnje i pružanja usluge za sprečavanje sudara na europskoj razini. Krajnji je cilj osigurati zaštitu europskih svemirskih infrastruktura pomoću europske sposobnosti.

Mjera:

- *Komisija je sastavila prijedlog za program podrške SST-a EU-a u 2013. Nastavno na taj prijedlog, Komisija će ocijeniti kako dugoročno osigurati visoku razinu učinkovitosti usluge SST-a.*

6.2. Satelitska komunikacija

Prisutna je rastuća zavisnost vojnih i civilnih sigurnosnih čimbenika o satelitskoj komunikaciji (SATCOM). Riječ je o jedinstvenoj sposobnosti koja može osigurati komunikaciju i odašiljanje na velikim udaljenostima. Olakšava korištenje mobilnih ili pokretnih platforma kao zamjene za komunikacijsku infrastrukturu na tlu i razmjenu velikih količina podataka.

Komercijalni SATCOM najdostupnije je i najfleksibilnije rješenje za ispunjenje ove rastuće potrebe. S obzirom na to da je potražnja za sigurnosnim SATCOM-om previše podijeljena, udruživanje i dijeljenje SATCOM-a moglo bi ostvariti značajnu uštedu zbog ekonomije razmjera i poboljšane otpornosti.

Komercijalni SATCOM ne može u potpunosti zamijeniti osnovnu vladinu/vojnu satelitsku komunikaciju (MILSATCOM) koju su pojedinačno razvile pojedine države članice EU-a. Međutim, toj komunikaciji nedostaje kapacitet zadovoljavanja potreba manjih subjekata, posebno vojnih zrakoplova ili posebnih snaga pri njihovom radu.

Štoviše, do kraja ovog desetljeća, trenutačni MILSATCOM država članica doći će do kraja svoj radnog vijeka. Ova se ključna sposobnost mora očuvati.

Mjere:

- *Komisija će djelovati kako bi prevladala podjelu potražnje za sigurnosnim SATCOM-om. Komisija će posebno, nastavljajući na iskustvo EDA-e, poticati udruživanje europske potražnje za vojnim i sigurnosnim komercijalnim SATCOM-om;*
- *Komisija će istražiti mogućnosti olakšavanja napora država članica, putem postojećih programa i sredstava, vezanih uz raspoređivanje korisnog tereta telekomunikacija u vlasništvu vlada na satelitima (uključujući komercijalne) i razvoja sljedeće generacije mogućnosti MILSATCOM u vlasništvu vlade na europskoj razini.*

6.3. Izgradnja satelita EU-a visoke rezolucije

Satelitske snimke visoke rezolucije sve su važnije za podršku sigurnosnim politikama uključujući ZSOP i ZVSP. Pristup EU-a ovim mogućnostima od ključne je važnosti za rano upozorenje, pravovremeno donošenje odluka, planiranje unaprijed i poboljšano djelovanje kao odgovor na krizu u EU-u u civilnoj i vojnoj domeni.

U tom se području razvija nekoliko nacionalnih obrambenih programa. Neke su države članice također razvile dvojne sustave visoke rezolucije kako bi nadopunile nacionalne

programe vezane isključivo uz obranu. Ti su dvojni sustavi omogućili nove oblike suradnje između država članica radi iskorištavanja satelitskih snimaka pri čemu se prikupljanje odvija ili na tržištu ili putem bilateralnih sporazuma. Trebalo bi slijediti ovaj uspješan pristup koji spaja zahtjeve civilnih korisnika i korisnika iz područja obrane.

S porastom potrebe za snimkama visoke rezolucije, kako bi se pripremila sljedeća generacija satelita sa snimkama visoke rezolucije koje bi trebalo razmjestiti oko 2025., potrebno je istražiti i razviti čitav niz tehnologija poput hiperspektralnih satelita visoke rezolucije u geostacionarnoj orbiti ili naprednih satelita ultra visoke rezolucije u kombinaciji s novim senzornim platformama poput RPAS-a.

Mjera:

- *Europska će komisija, zajedno s EEAS-om i EDA-om, istražiti mogućnost progresivnog razvoja novih mogućnosti snimaka kao potpore misijama i operacijama ZVSP-a i ZSOP-a. Također, Europska će komisija posebno doprinijeti razvoju potrebnih tehnologija za buduće generacije satelita sa snimkama visoke rezolucije.*

7. PRIMJENA ENERGETSKIH POLITIKA EU-A I INSTRUMENATA POTPORE U SEKTORU OBRANE

Oružane snage najveći su javni potrošači energije u EU-u. Prema EDA-i, procjenjuje se da njihovi kombinirani godišnji rashodi samo za električnu energiju iznose više od milijarde EUR. Štoviše, fosilna goriva i dalje su najvažniji izvor potreban za ispunjenje navedenih energetske potreba. To ukazuje na osjetljivu zavisnost i izlaže proračune obrane rizicima od povećanja cijena. Stoga, kako bi poboljšale sigurnost opskrbe i smanjile operativne rashode, oružane snage iskazuju snažan interes za smanjenje svog energetskeg otiska.

Istovremeno, oružane snage također su najveći javni vlasnik slobodne zemlje i infrastruktura, s procijenjenih 200 milijuna kvadratnih metara zgrada i 1 % ukupne površine tla u Europi. Iskorištavanje tog potencijala omogućilo bi oružanim snagama smanjenje svojih energetske potreba i pokrivanje značajnog dijela tih potreba iz vlastitih autonomnih izvora niskih razina emisije. To bi smanjilo troškove i zavisnost i istovremeno doprinijelo postizanju energetske ciljeva Unije.

U području istraživanja Komisija je razvila Strateški plan za energetske tehnologije (Strategic Energy Technology - SET) radi promicanja inovativnih energetske tehnologije niske razine ugljika koje su učinkovitije i održivije od postojećih energetske tehnologije. S obzirom na njegove značajne energetske potrebe, sektor obrane mogao bi biti predvodnik u implementaciji energetske tehnologije u nastajanju navedenog Strateškog plana za energetske tehnologije.

Mjere:

- *Komisija će uspostaviti poseban mehanizam savjetovanja sa stručnjacima država članica iz sektora obrane do sredine 2014., temeljen na modelu postojećih usklađenih akcija vezanih uz obnovljive izvore i energetske učinkovitost. Taj će mehanizam biti usmjeren na a) energetske učinkovitost, posebno na građevinski sektor; b) obnovljive izvore energije i alternativna goriva; c) energetske infrastrukturu, uključujući korištenje tehnologije pametnih mreža te će:*

- *ispitivati primjenu postojećih energetske koncepta EU-a, zakonodavstva i alata za podršku na sektor obrane;*
 - *utvrđivati moguće ciljeve i područja usmjerenog djelovanja na razini EU-a za opsežan energetske koncept za oružane snage;*
 - *razvijati preporuke za vodič o obnovljivim izvorima energije i energetske učinkovitosti u sektoru obrane s naglaskom na provedbi postojećih zakona EU-a, implementaciji inovativnih tehnologija i korištenju inovativnih financijskih instrumenata;*
 - *redovito razmjenjivati podatke s upravljačkim timom Strateškog plana za energetske tehnologije.*
- *Komisija će također razmotriti sastavljanje vodiča o provedbi Direktive 2012/27/EU u sektoru obrane.*
 - *Komisija će podržati projekt GO GREEN europskih oružanih snaga o fotovoltaznoj energiji. Nakon njegove uspješne demonstracije, Komisija će također pomoći daljnji razvoj projekta GO GREEN, uključivanjem više država članica i mogućim proširenjem projekta na ostale obnovljive izvore energije poput vjetra, biomase i hidroenergije.*

8. JAČANJE MEĐUNARODNE DIMENZIJE

Proračuni se iz područja obrane u Europi smanjuju pa izvoz u treće zemlje postaje sve značajniji za europske industrije radi kompenzacije smanjene potražnje na njihovim domaćim tržištima. Takav bi izvoz trebalo odobriti u skladu s političkim načelima utvrđenima u Zajedničkom stajalištu 2008/944/ZVSP usvojenom 8. prosinca 2008., i u skladu s Ugovorom o trgovini naoružanjem koji je 2. travnja 2013. usvojila Opća skupština Ujedinjenih naroda. Europa istovremeno ima gospodarski i politički interes za podržavanje svojih industrija na svjetskim tržištima. Na kraju, Europa mora osigurati koherentan pristup praćenju novih stranih ulaganja (kako je utvrđeno u odjeljku 2.3. o vlasništvu i sigurnosti opskrbe).

8.1. Konkurentnost na tržištima trećih zemalja

Dok su se rashodi obrane u Europi smanjili, u mnogim drugim dijelovima svijeta nastavljaju rasti. Pristup tim tržištima često je otežan, ovisno o političkim razmatranjima, preprekama pristupu tržištu i sl. Najveće svjetsko obrambeno tržište, Sjedinjene Države, gotovo da je zatvoreno za uvoz iz Europe. Ostale su treće zemlje otvorenije, no često zahtijevaju kompenzacije koje predstavljaju težak teret trgovačkim društvima EU-a. Naposljetku, na mnogim tržištima trećih zemalja nekoliko se europskih dobavljača međusobno natječe, što iz europske perspektive otežava podršku određenom dobavljaču iz EU-a.

Mjera:

- *Komisija će uspostaviti dijalog s dionicima vezano uz način podupiranja europske obrambene industrije na tržištima trećih zemalja. Vezano uz kompenzacije na tržištima trećih zemalja, taj će dijalog istražiti načine ublažavanja mogućih negativnih učinaka takvih kompenzacija na unutarnje tržište i europsku obrambenu industrijsku bazu. Također će ispitati načine na koje bi institucije EU-a mogle podupirati europske dobavljače u*

slučajevima kada se samo jedno trgovačko društvo iz Europe natječe s dobavljačima iz ostalih dijelova svijeta.

8.2. Izvozna kontrola robe s dvojnog namjenom

Izvozna kontrola robe s dvojnog namjenom usko nadopunjuje kontrolu trgovine naoružanjem i ključna je za sigurnost EU-a kao i za konkurentnost mnogih trgovačkih društava u sektorima svemirske industrije, obrane i sigurnosti. Komisija je pokrenula reviziju politike EU-a o kontroli izvoza i provela široko javno savjetovanje čiji su zaključci predstavljeni u radnom dokumentu službe Komisije izdanom u siječnju 2103. Proces reformi dalje će se nastaviti kroz pripremu Komunikacije koja će se baviti preostalim preprekama trgovini koje sprječavaju trgovačka društva EU-a da iskoriste sve prednosti unutarnjeg tržišta.

Mjera:

- *Kao dio trenutačne revizije politike izvozne kontrole, Komisija će predstaviti izvješće o procjeni učinka vezano uz provedbu Uredbe (EZ) 428/2009, nakon čega će uslijediti Komunikacija koja navodi dugoročnu viziju strateške izvozne kontrole EU-a i konkretne inicijative politika za prilagodbu izvozne kontrole tehnološkim, gospodarskim i političkim uvjetima koji se jako brzo mijenjaju. Navedeno bi moglo uključivati prijedloge za zakonodavne izmjene sustava izvozne kontrole EU-a.*

9. ZAKLJUČCI

Održavanje i razvijanje obrambenih sposobnosti kako bi se ispunili trenutačni i budući izazovi usprkos ozbiljnim ograničenjima proračuna bit će moguće jedino uz provođenje dalekosežnih političkih i strukturnih reformi. Došlo je vrijeme za ambiciozne mjere.

9.1. Novi okvir za razvoj civilne / vojne suradnje

Civilna / vojna suradnja složen je izazov s brojnim operativnim, političkim, tehnološkim i industrijskim aspektima. To posebno vrijedi u Europi gdje distribucija sposobnosti i podjela posla čine dodatni aspekt složenosti. Ova Komunikacija predstavlja paket mjera koje mogu pomoći nadilaženju tih izazova i potaknuti suradnju između država članica. U tom kontekstu, naš je cilj razviti integrirani pristup civilno-vojnoj podjeli, uz bezbolan prijelaz kroz sve faze životnog vijeka sposobnosti, odnosno od definicije potreba za sposobnostima do njihove stvarne praktične primjene.

Kao prvi korak prema ostvarenju tog cilja, Komisija će revidirati svoj vlastiti unutarnji način rješavanja pitanja povezanih sa sigurnosti i obranom. Na temelju iskustva Radne skupine za pitanja obrane, optimizirat će svoje mehanizme za suradnju i koordinaciju između svojih vlastitih služba i s dionicima.

9.2. Poziv državama članicama

Ova Komunikacija predstavlja Akcijski plan doprinosa Komisije jačanju ZSOP-a. Komisija poziva Europsko vijeće na raspravu o ovom Akcijskom planu u prosincu 2103. zajedno s izvještajem Visokog predstavnika Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku na temelju sljedećih razmatranja:

- Odluke o ulaganjima i sposobnostima vezanih uz sigurnost i obranu trebale bi biti temeljene na zajedničkom razumijevanju prijetnji i interesa. Europa, stoga, mora pravovremeno razviti strateški pristup koji pokriva sve aspekte vojne i nevojne sigurnosti. U tom bi kontekstu trebalo održati opsežniju političku debatu o provedbi odgovarajućih odredbi Ugovora iz Lisabona;
- Zajednička sigurnosna i obrambena politika prijeko je potrebna. Kako bi ista stupila na snagu, trebalo bi je poduprijeti potpuno razvijenom Politikom o zajedničkim europskim sposobnostima i naoružanju kako je navedeno u članku 42. UFEU-a;
- Kako bi osigurao usklađenost napora, ZSOP mora biti usko koordiniran s ostalim odgovarajućim politikama EU-a. To je posebno važno kako bi se ostvarile i iskoristile sinergije između razvoja i korištenja obrambenih i civilnih sigurnosnih sposobnosti;
- Da bi ZSOP bio pouzdan, Europi je potrebna snažna obrambena industrijska i tehnološka baza. Da bi se postigao taj cilj, od presudne je važnosti razviti Europsku obrambenu industrijsku strategiju temeljenu na zajedničkom razumijevanju stupnja autonomije koji Europa želi zadržati u ključnim tehnološkim područjima;
- Kako bi se zadržala konkurentna industrija koja ima mogućnost proizvodnje sposobnosti koje su nam potrebne po dostupnim cijenama, važno je jačati unutarnje tržište za obranu i sigurnost i stvoriti uvjete koji europskim trgovačkim društvima omogućuju slobodno djelovanje u svim državama članicama;
- U vrijeme proračunskih ograničenja, posebno je važno učinkovito dodjeljivati i trošiti financijska sredstva. To, između ostalog, podrazumijeva smanjenje operativnih troškova, udruživanje potražnje i usklađivanje vojnih zahtjeva;
- Kako bi se pokazala stvarna dodana vrijednost okvira EU-a, potrebno je utvrditi zajednički projekt u području ključnih obrambenih sposobnosti, pri čemu bi bilo moguće potpuno pokretanje politika EU-a.

9.3. Sljedeći koraci

Na temelju rasprava sa šefovima država i vlade, Komisija će za područja navedena u ovoj Komunikaciji razviti detaljan plan s konkretnim mjerama i rokovima.

Za pripremu i provedbu tog plana, Komisija će uspostaviti poseban mehanizam savjetovanja s državnim tijelima. Mehanizam može poprimiti različite oblike, ovisno o području politike o kojoj se raspravlja. EDA i Služba za vanjsko djelovanje bit će pridružene ovom mehanizmu savjetovanja.